

מִן נָפַל עַל הַמִּטָּה אֲשֶׁר אָסַח עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבוֹשׁ אֶת הַמְּלָכָה עִמִּי בְּבֵית הַדָּבָר וַיֵּאָד מִפִּי הַמֶּלֶךְ וַיִּפְּנֵי הָיוּ חֲפָזִי: (אסתר ג. יח) (ז) וַיֹּאמֶר הַיִּזְבָּחִי
שֶׁר עָשָׂה הָיוּ לְמַדְרֵכִי אֲשֶׁר דָּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עֹמֵד בְּבֵית הָיוּ גְּבֻהַּ חֲמֻשִּׁים אִמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְחָדוּ עֲלָיו: (אסתר ג. טז) (פ) וַיִּשְׁלַח עָלָיו וְלֹא יָחֹל מִיָּד
אֶת הָיוּ עַל הָעֵץ אֲשֶׁר הָיוּ לְמַדְרֵכִי וְחֵמַת הַמֶּלֶךְ שָׁכְבָה: (אסתר ג. י) (ק) לָכֵן נִתְּן לְאִישׁ חֲלָפוֹת שְׂמֹלַת וַיִּבְגְּנוּ נִתְּן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְחֻמָּשׁ חֲלָפֹת שְׂמֹלַת: (בראשית

עין משפט
נר מצוה

עב א טור א"ח ס"ה כה: **עב ב מיי** פ"צ מהל' מגילה הלכה יב סמנ עשין ד טוט"ע א"ח ס'י מרל סעיף טו: **עד ג** טוט"ע שס סימן מרלא סעיף ד: **עה דמיי** פ"ו מהל' ס"ח הל' י ופ"ח שס הלכה ד סמנ עשין כה טוט"ע י"ד ס'י ערה סעיף ג ד: **עו ה ו** טוט"ע א"ח ס'י מרלא סעיף ג:

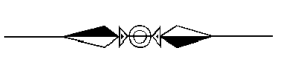
רבינו חננאל

וילכו גם אחיו וגו'. היינו דאמרר אינשי תעלא בזמנא סגיד ליה אלו כולן פשוטות הן: עשרת בני חמץ צריך למימרניהו בנשימה אחת הקורא את המגילה מ"ט כולוהו כי הדרי נפקי נשמתיההו. ו דיוזאת צריך למימתחיה דכולהו בחד זקיפא איזוקיפו. כל השירות נכתבות אריח על גבי לבניה ולבניה ע"ג אריח אבל עשרת בני חמץ ומלכי כנען נכתבין אריח ע"ג אריח ולבנה ע"ג לבנה. מ"ט אמר ר' אבהו כדי שלא תהא תקומה במפלתן של רשעים: דברי הצומות וועקתם ומאמר אסתר קיים דברי הפורים. אמר רב יוסף גדול ת"ת יותר מהצלת נפשות ממרדכי דמעיקרא קא חשיב ליה בתר ארבעה ובסוף חשיב ליה בתר חמשה שנאמר אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה וגו' ובסוף כתיב הבאים עם זרובבל ישוע נחמיה עזריה רעמיה נחמני מרדכי בלשן. למה נקרא שמו בלשן שיוצ' ע' לשונות. רצוי לרוב אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין: דברי שלום ואמת מלמד שצריכה שרטוט כאמיתה של תורה. (א) אמר משמיה דרב גדול ת"ת מבנין בהמ"ק. שכ"ז שהי' ברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא ועלה. ועוד אמר משמו גדול ת"ת מכבוד אב ואם שכל השנים שהיה יעקב בבית עבר ולמד תורה לא נענש עליהן. מנא הני מילי אמר ר' יוחנן

חשק שלמה

על רבינו חננאל

(ב) אולי צ"ל אמר רב שמואל צי מרחא משמיה דרב:

ליקוני רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

הגהות וצינונים

[א] בכת"י ובשבת נוסף **לעולם אל יישנה אדם בנו בין הבנים שבשביב** משקל: [ב] בכת"י ובע"י **מלמד שבעה יוסף על: ג]** צ"ל כזקיפה [פ"י כתליה]. וכו"ה בדפ"יי (דק"ס): [ד] כ"י בראשונים (רא"ש ר"ן ועוד) ג' פירושים במימרא זו, ולהמפרשים שיאריך בקריאתה ודאי דלא גרסינן "כמורדיא דלברות", וכן ליתא בכל הכת"י ובראשונים (קרבן נתנאל, דק"ס): [ה] [צ"ל דברין] (גליין): [ו] בכת"י ובע"י נוסף **עליהם: ז]** ברש"י שבע"י קרית ליה **ליוסף: ח]** [צ"ל שנוכר] (גליין): [ט] צ"ל **בעין** (גליין), וכו"ה ברש"י שבע"י: [י] יש להוסיף ו**את אשר כתב מרדכי אליהם** (רש"ש), וכו"ה ברש"י שבע"י: [יא] צ"ל **מרדכי** (רש"ש, דק"ס), וכו"ה בכת"י: [ב] הד"א, וכו"ה בספר עזרא ומנוחו **לחאר ד' אנשים ולבסוף כשנמנו מנין שני לאחר שנבנה הבית בספר עזרא** וכ"ד שנה בין מנין ראשון למנין שני ימי כורש ואחשורוש וז' **שנים של דרוש** האחרון (גליין), כך הוא הנוסח ברש"י שבכת"י ובע"י: [ג] [ניסוב מחשבתו הרעה ומישני יאמר כפה דכיון דקאמר כו' כצ"ל וכן הגיה הרמ"א בגמ' שלהן] (גליין):

היהודים על ראשו ותלו אותו ואת בניו על העץ: (אסתר מ, כה) (ט) וישלח ספרים אל כל היהודים אל שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דב"ר שלום ואמת: (אסתר מ, לו) (פ) ומאמר אסתר קים דב"ר תפרים האלה ונקתב בספר: (אסתר מ, כג) (צ) לקים את ימי תפרים האלה במוניהם פאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו על נפשם ועל ורעם דב"ר הצמות וועקתם: (אסתר מ, לא) (ק) כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול היהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל ורעו: (אסתר מ, ג) (ר) אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי בלשן מספר בניו רחום בענה מספר אנשי עם ישראל: (עזרא ב, ב) (ש) הבאים עם זרובבל ישוע נחמיה עזריה רעמיה נחמני מרדכי בלשן מספרת בניו נחום בענה מספר אנשי עם ישראל: (נחמיה ג, יז)

טז:

יבשל בו. גרסי' ולא גרסי' זרעו: כמה צוארין היו לו לבנימין. לא גרסינן שכן דרך המקרא לכתוב נארי לשון רצים על חלקת נארינו (נראשית כו) צכה על נארינו: שיגר לו יין. לפי שדעת זקנים נוחה הימנו זה הדבר הטוב לו מן הכל: תעלא. שועל: בעידניה. אם תראה שעתו מוללחת: תעלא. קר"י

ליה יוסף" לפי אחיו מאי צירוחיה מלחוויה: אורה זו תורה. שגור עליהן המן שלא יעסקו צמורה: זהו יום טוב. קיימו עליהם ימים טובים: זו מילה. ועל כל אלה גזר: אמרתך. זו מילה שניתנה צמלמר ולא צדצור ויאמר ה' אל אצרהם ואתה את צרימי תשמור (נראשית יז) ומלניו" שדוד שמח עליה שנלמר למנלח על השמינית (תהלים ו) כשהיה צצית המרחץ וראה ענמו צלח תורה וצלח מלות כיון (שנסתכל^[פ]) צמילה שמח^[פ]: עשרת בני חמץ ועשרת. הזכרת שמותן ומיצה הסמוכה אחריהן כלומר (ג) נשמתן נפלו כאחד: זקיפא. פורק"א צלעו צל^[פ] אחד זה למטה מזה: אריח. הוא הכתב: לבניה. הוא חלק שהוא כפליים מן הכתב והלריח חצי לצניה: שלא תהא להם תקומה. שלא יהא להם מקום להרחיז לעדיו מחמיו: מלמד שבא מלאך בו. שהרי התחיל לדבר צלשון כעס וסופו אמר מה שאלתך: הכי גרסינן אמר רב נחמן יאמר בפה מה שנכתב בספרים. ולא גרסינן אמרה לו"ו והכי פירושה סדר המקראות כך הוא" וקיצל היהודים את אשר החלו לעשות" כי המן צן המדתא

רבי אלעזר תעלא בעידניה סגיד ליה ^(א) וינחם אותם וידבר על לבם אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר מלמד שאמר להם דברים שמתקבלין על הלב ומה עשרה נרות לא יכלו לכבות נר אחד נר אחד היאך יכול לכבות עשרה נרות^(ב). ^(ג) ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר אמר רב יהודה אורה זו תורה וכן הוא אומר ^(ד) כי נר מצוה ותורה אור שמחה זה יום טוב וכן הוא אומר ^(ה) ושמחת בחגך ^(ו) ששון זו מילה וכן הוא אומר ^(ז) שש אנכי על אמרתך ויקר אלו תפלין וכן הוא אומר ^(ח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ^(ט) ותניא רבי אליעזר הגדול אמר ^(י)אלו תפלין שבראש^[א] ואת פרשנדתא וגו' עשרת בני המן אמר רב אדא דמן יפו ^(כ)עשרת בני המן ועשרת צריך לממרינהו בנשימה אחת מאי טעמא כולוהו בהדי הדדי נפקו נשמתיהו אמר רבי יוחנן ג'ויו דיוזתא צריך למימתחה בזקיפא^(ב) כמורדיא דלברות^(ג) מאי טעמא כולוהו בחד זקיפא אזדקיפו אמר רבי חנינא בר פפא דרש ר' שילא איש כפר תמרתא דכל השירות כולן נכתבות אריח על גבי לבניה ולבניה על גבי אריח החוץ משירה זו ומלכי כנען שאריח על גבי אריח ולבניה על גבי לבניה מ"ט שלא תהא תקומה למפלתן ^(ד) ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה הרגו היהודים אמר רבי אבהו מלמד שבא מלאך וסטר

צריך לאומרן בנשימה אחת. נראה דהיינו לכתחילה אלז דזיענד ילא:

אמרה מיבעי לה. דמשמע דהכי קאמר וצוואה לפני המלך אמרה לו מלכד הספר (ג) שעמו לעשות ולשלוח צכל המדינות אמרה לו עוד ישוע ממחצתו הרעה^(א) דכיון דקאמר צוואה אמר משמע שיש לנו לומר מה שאמרה:

הדרן עלך מגילה נקראת

מגילה נקראת

פרק ראשון מגילה

האגגי וגו' וצוואה לפני המלך אמר עם הספר וגו' ומרדכי^[א] כתב אליהם שיעשו פורים כי המן ציקס לאצדס ומה שצאת אסתר לפני המלך [להתחנן לו] כל זה יאמר שנה צשנה: ^(א) עם הספר. שמהא מגילה כחוצה לפניהם צשעת קריאה: כאמיתה של תורה. ^(ב) כספר תורה ענמו שרטוט הלכה למשה

מסיני: דברי הצומות וועקתם ומאמר אסתר. כך סמוכים המקראות: שפירשו ממונו. לפי שצטל מדצרי תורה ונכנס לשררה: מעיקרא. צימי כורש כשעלה (עס) זרוצצל מן הגולה ומרדכי עמו ונמנו צספר עזרא^[א] כ"ד שנה היה צין מנין למנין צימי כורש לדריוש האחרון ולפי שנעשה מרדכי שר צינחיס ירד מחציצותו אלל חכמים: שכ"ץ זמן שברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא ועלה. שיש לך לתמוה למה לא עלה עזרא עם זרוצצל צימי כורש עד השנה השציעית לדריוש האחרון לאחר שנצנה הציח כמו שכתוב צעזרא ויצא ירושלס צחדש החמישי היא שנת השציעית למלך וגו' (עזרא ז) וצמדרש שהיה לומד תורה מפי צרוך צן נריה צצצל וצרוך לא עלה מצצל ומת שס צמוך השנים הללו ודלמרנן לעיל^(ב) צרוך נתמצא צשנת שחיס לדריוש צצצל היה מתמצא ושולח ספרחיס לירושלים: יעקב למד תורה י"ד שנה צצית עצר כשפירש מאציו ללכת לחרן ולא נענש עליהן על כיצוד אציו וצשאר כל השנים שנשמתה צצית לכן וצדרך נענש כדמפרש ואזיל: למה

אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר מלמד שאמר להם דברים שמתקבלין על הלב ומה עשרה נרות לא יכלו לכבות נר אחד נר אחד היאך יכול לכבות עשרה נרות^(ב). ^(ג) ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר אמר רב יהודה אורה זו תורה וכן הוא אומר ^(ד) כי נר מצוה ותורה אור שמחה זה יום טוב וכן הוא אומר ^(ה) ושמחת בחגך ^(ו) ששון זו מילה וכן הוא אומר ^(ז) שש אנכי על אמרתך ויקר אלו תפלין וכן הוא אומר ^(ח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ^(ט) ותניא רבי אליעזר הגדול אמר ^(י)אלו תפלין שבראש^[א] ואת פרשנדתא וגו' עשרת בני המן אמר רב אדא דמן יפו ^(כ)עשרת בני המן ועשרת צריך לממרינהו בנשימה אחת מאי טעמא כולוהו בהדי הדדי נפקו נשמתיהו אמר רבי יוחנן ג'ויו דיוזתא צריך למימתחה בזקיפא^(ב) כמורדיא דלברות^(ג) מאי טעמא כולוהו בחד זקיפא אזדקיפו אמר רבי חנינא בר פפא דרש ר' שילא איש כפר תמרתא דכל השירות כולן נכתבות אריח על גבי לבניה ולבניה על גבי אריח החוץ משירה זו ומלכי כנען שאריח על גבי אריח ולבניה על גבי לבניה מ"ט שלא תהא תקומה למפלתן ^(ד) ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה הרגו היהודים אמר רבי אבהו מלמד שבא מלאך וסטר על פיו ^(ה) ובבאה לפני המלך אמר עם הספר אמר אמרה מיבעי ליה אמר רבי יוחנן אמרה לו יאמר בפה מה שכתוב בספר ^(ו) דברי שלום ואמת אמר רבי תנחום ואמרי לה אמר רבי אסי מלמד ^(ז)שצריכה שרטוט כאמיתה של תורה ^(ח) ומאמר אסתר קיים מאמר אסתר אין ^(ט) דברי הצומות לא אמר רבי יוחנן ^(י) (דברי הצומות ומאמר אסתר קיים (את ימי^(א)) הפורים האלה. ^(כ) כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרוב אחיו לרוב אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין אמר רב יוסף גדול ת"ת יותר מהצלת נפשות דמעיקרא חשיב ליה למרדכי בתר ד' ולבסוף בתר חמשה מעיקרא כתיב ^(ג) אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי בלשן ולבסוף כתיב ^(ד) הבאים עם זרובבל ישוע נחמיה עזריה רעמיה נחמני מרדכי בלשן אמר רב ואיתימא רב שמואל בר מרתא גדול תלמוד תורה יותר מבנין בית המקדש שכל זמן שברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא ועלה אמר רבה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא גדול תלמוד תורה יותר מכבוד אב ואם שכל אותן שנים שהיה יעקב אבינו בבית עבר לא נענש^[א] דאמר מר למה

ובבך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: (דברים טו, יד) (כ) שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב: (תהלים קיג, סבב) (ל) וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך ויראו ממך: (דברים כה, יז) (מ) ואת פרשנדתא ואת דלפון ואת אספתא: ואת פורתא ואת אדליא ואת ארדיתא: ואת פרמשתא ואת אריסי ואת ארדי ואת וותא: עשרת בני חמץ פון המדרתא צר היהודים הרגו ובבזה לא שלחו את ירם: (אסתר מ, יז-י) (ז) ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש ואת עשרת בני חמץ פאשר מדינות המלך מה עשו ומה שאלתך ונתנן לך ומה בפשתך עוד ותעש: (אסתר מ, יכ) (ח) ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתי הרעה אשר חשב על שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דב"ר שלום ואמת: (אסתר מ, לו) (פ) ומאמר אסתר קים דב"ר תפרים האלה במוניהם פאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו על נפשם ועל ורעם דב"ר הצמות וועקתם: (אסתר מ, לא) (ק) כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול היהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל ורעו: (אסתר מ, ג) (ר) אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי בלשן מספר בניו רחום בענה מספר אנשי עם ישראל: (נחמיה ג, יז)

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) שנת י: ע"ש רש"י בתוס' ד"ה ונתגלגלו, (ב) עיין לקמן כה, (ג) ע"י רש"י עה"ת שם, (ד) נדרסו ו. נ. [נוטה יו. חולין פט.]. מנחות לה:, (ה) [ע"י צ"מ פו. צפי' רש"י שס:], (ו) [ע"י מוס' גיטין ו: ד"ה אר"י ומוס' סוטה יז: ד"ה כתבה ומוס' מנחות לב: ד"ה הא], (ז) [מנחות דף מג.], (ח) [נדליתא צמנחות מג.], (ט) עיין ריטב"א, (י) אסתר ט כג-כה, (כ) טו ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ר' יוחנן הכי קאמר דצרי הזומות: (ב) רש"י ד"ה עשרת וכו' כלומר עשרתם נפלו כאחד: (ג) תוס' ד"ה אמרה וכו' מלכד הספר שאמר לעשות:

גליין הש"ס

גמ' ששון זו מילה. עיין שנת דף קל ע"א נרש"י ד"ה שס: רש"י ד"ה כאמיתה. כס"ת עצמו. ע"י מנחות דף לב ע"צ מד"ה הא מורידין:

^{[דרושה אור השלם}

(א) ובמרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בזין וארומן והעיר שושן צהלה ושמחה: [אסתר ת, טו]

(ב) ויפל על צוארי בנימן אחיו ויבך ובינמן ככה על צואריו: [בראשית מו, יד]

(ג) והנה עיניכם ראות ועיני אחי בנימן כי פי המדבר אליכם: [בראשית מו, יב]

(ד) ולאביו שלח בואת עשרה חמרים נשאים משוב מצרים ועשר אתנות נשאת בר ורעם ומוזן לאביו לצורך: [בראשית מו, כג]

(ה) וילכו גם אחיו ויפלו לפניו ויאמרו תננו לך לעבדים: [בראשית ג, יח]

(ו) ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו וישאל על ראש המפור: [בראשית מו, לא]

(ז) ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וינחם אותם וידבר על לבם: [בראשית ג, כא]

(ח) ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר: [אסתר ת, טו]

(ט) כי נר מצוה ותורה אור וידרך חיים תוכחות מוסר: [משלי ג, כג]

(י) ושמחת בתך אמה ובבך ובתך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: (דברים טו, יד) (כ) שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב: (תהלים קיג, סבב) (ל) וראו כל עמי הארץ כי שם יי נקרא עליך ויראו ממך: (דברים כה, יז) (מ) ואת פרשנדתא ואת דלפון ואת אספתא: ואת פורתא ואת אדליא ואת ארדיתא: ואת פרמשתא ואת אריסי ואת ארדי ואת וותא: עשרת בני חמץ פון המדרתא צר היהודים הרגו ובבזה לא שלחו את ירם: (אסתר מ, יז-י) (ז) ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש ואת עשרת בני חמץ פאשר מדינות המלך מה עשו ומה שאלתך ונתנן לך ומה בפשתך עוד ותעש: (אסתר מ, יכ) (ח) ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתי הרעה אשר חשב על שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דב"ר שלום ואמת: (אסתר מ, לו) (פ) ומאמר אסתר קים דב"ר תפרים האלה במוניהם פאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וכאשר קימו על נפשם ועל ורעם דב"ר הצמות וועקתם: (אסתר מ, לא) (ק) כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול היהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל ורעו: (אסתר מ, ג) (ר) אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי בלשן מספר בניו רחום בענה מספר אנשי עם ישראל: (נחמיה ג, יז)